

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านคลองนาดี
หมู่ที่ 12 ตำบลกฤษณา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

นายเกษม เรืองจันทิก

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บัณฑิต อาสาพัฒนา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านคลองนาดี

อาจารย์ที่ปรึกษา : เกศจักร ดร. เกรียงศักดิ์ เอ็มเก็บ , 59 หน้า

ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบัน ทำให้เกิดปัญหาหลาย ๆ ด้าน อย่างเช่นปัญหาด้านเศรษฐกิจ
ปัญหาทางด้านสังคม และความเป็นอยู่

จากปัญหาดังกล่าว รัฐบาลในชุดปัจจุบันจึงมีโครงการเงินกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง หมู่
บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งลงทุน ในการประกอบอาชีพ เพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายให้แก่
ประชาชนที่เป็นรากฐานของประเทศ

หมู่บ้านคลองนาดี ซึ่งได้รับการอนุมัติเงินกองทุน เมื่อปี 2544 จากผลการดำเนินงานกองทุน ชาว
บ้านคลองนาดี เกิดมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ ซึ่งโครงการเงินทุนนี้ ชาวบ้าน
คลองนาดี มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการและได้มีการรับสมัครสมาชิก และคัดเลือก
คณะกรรมการ ซึ่งมีทั้งหมด 13 คน มีสมาชิกทั้งหมด 58 ราย ขอกู้ 54 ราย อนุมัติให้กู้ 54 ราย เป็น
เงิน 1 ล้านบาท ผู้กู้ส่วนใหญ่ นำเงินที่นำไปประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิม
ปัจจุบัน สมาชิกยังไม่ส่งเงินคืน เพราะยังไม่ครบกำหนดตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านคลองนาดี
ที่ได้ตั้งไว้

สารวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ลายมือชื่อนักศึกษา

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการบัณฑิต และการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(เกศจักร ดร. เกรียงศักดิ์ เอี่ยมเก็บ)

กรรมการสอบ

(ดร. ราชนนทร์ ภิรัตกongsri)

( )

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการดำเนินโครงการ

( )

คณ. บดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ 25 เดือน 5 ค.ศ. 2545 พ.ศ. _____

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		ก
หน้าอนุมัติ		ข
กิตติกรรมประกาศ		ค
สารบัญ		จ
สารบัญแผนภาพ		ฉ
สารบัญตาราง		ช
บทที่	1 บทนำ	1
	1. ภูมิหลัง หรือหลักการและเหตุผล	1
	2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	2
	3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
	4. วิธีการดำเนินการ	4
	5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ	5
บทที่	2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
	1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	6
	2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544	8
	3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	11
	4. แบบติดตามสังเกตการคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
	5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อม ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	14
	6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
	7. หลักการประเมิน โครงการแบบชีพพ์โมเดล	17
	8. การวิเคราะห์โครงการ เพิ่มประสิทธิภาพ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	18

บทที่ 3	วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	20
1.	รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ	20
2.	ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล	22
3.	ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรศึกษา	23
4.	ตัวชี้วัดประเมิน โครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรศึกษา	27
5.	ตัวชี้วัดผลการทดลอง วิธีการใหม่ และตัวแปรที่ศึกษา	30
6.	ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธี และตัวแปรที่ศึกษา	31
7.	ตัวชี้วัดอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น	31
8.	ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์	31
9.	การแจกแจงตัวแปร และลักษณะของค่าบนตัวแปร	31
บทที่ 4	ผลการติดตามการประเมินโครงการ	44
1.	ผลการประเมินบริบทชุมชน	44
2.	ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	50
3.	ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้	52
4.	ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	53
5.	สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	53
บทที่ 5	สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
1.	สรุป อภิปรายผล	56
1.1.1	วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	56
1.1.2	วิธีดำเนินการ	56
1.1.3	ผลการดำเนินการ	57
1.2	อภิปรายผล	57
2.	ข้อเสนอแนะ	59
บรรณานุกรม		60

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แผนภาพแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้าน ในรูปแบบของ “ชีฟฟ์โมเดล”	3

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร_____	49
2. จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำ จำแนกตามแหล่งน้ำ_____	50

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตใต้สำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่นโดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชน ให้เป็นคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสใน บ้าน และชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตัวเองอย่างยั่งยืน

จากความพร้อมของบ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุน ไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการ จัดการและการประเมินโครงการ โดยให้นักศึกษาเข้าปฏิบัติงานจริงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อจะทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้นๆ และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมิน ในรูปของ “ สารนิพนธ์ “ (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

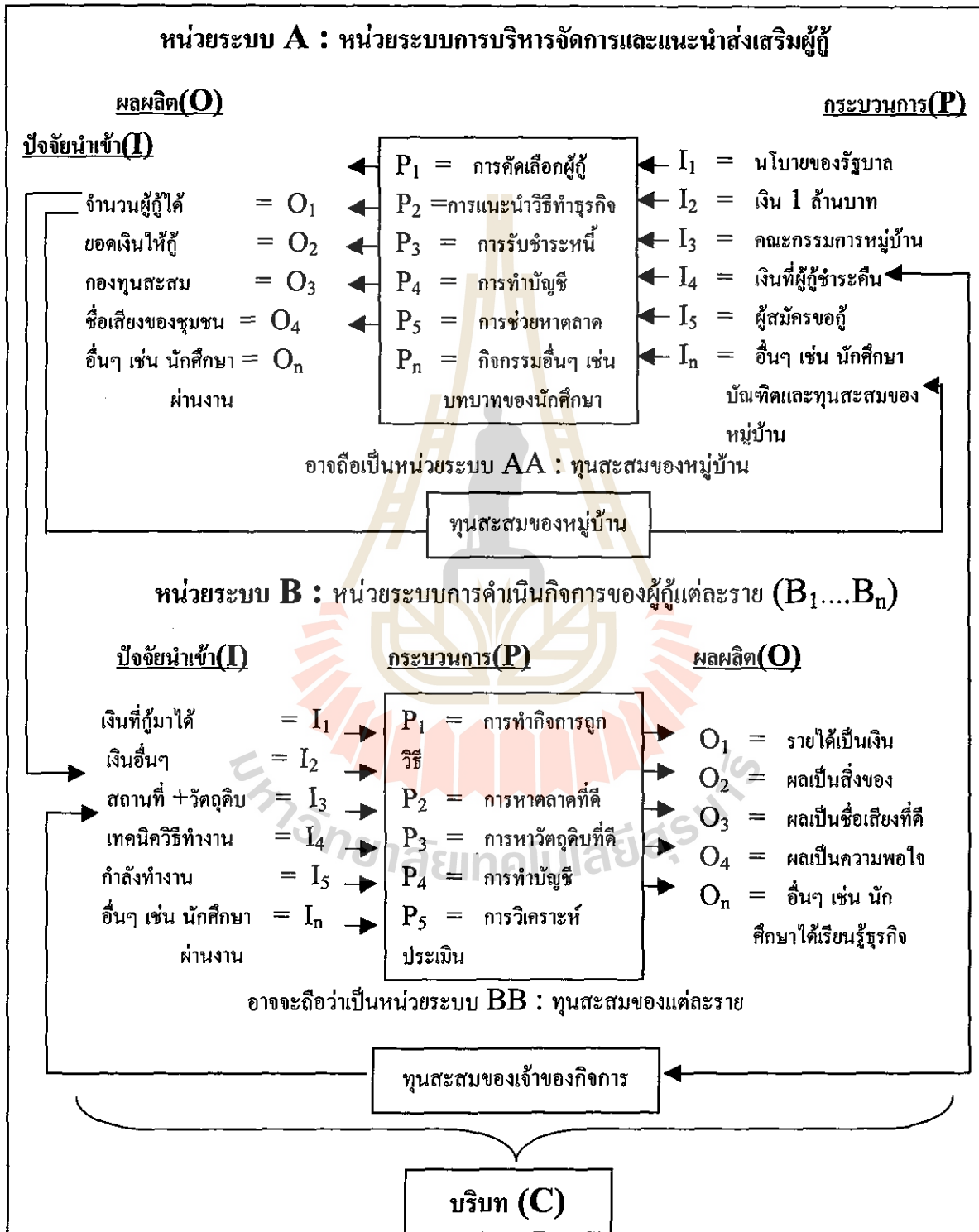
1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
  - 1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก
  - 1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
  - 1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
  - 1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับสังคมที่มีภูมิคุ้มกัน
  - 1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีอะไรบ้าง
3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

3.กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซัพพลายโมเดล” ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตรการจัดการและประเมิน โครงการ โดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

- C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ชีพวิถีโมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากแผนภูมิที่ 1 นี้แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ จึงประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ มีกระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิต ได้แก่ ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการและมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้กู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศและประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

4.วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่น ที่ผู้ทำสาร

นิพนธ์ปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพโมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่

จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บ
ข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4 ขั้น
ที่ 6 ลงมือเขียน บทที่ 1 , 2 , 3 , 4 , 5 บรรณานุกรม และภาคผนวกจนสมบูรณ์ตามแนว
ทางที่มีคำอธิบายในชุดสารนิพนธ์ ในโครงร่าง ที่เป็นชุดภาคผนวก

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการ
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจในปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการ
ดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุม
ชนเมือง และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและ
ชุมชนเมือง
4. ผู้ศึกษา ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์อัน
จะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

หลักวิชาการต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาการที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิค วิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาการด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมิน ดังกล่าวมี 9 ด้าน ได้แก่

- 1.นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2.ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ. ศ. 2544
- 3.แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4.แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
- 5.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 6.การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 7.หลักการประเมิน โครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
- 8.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 9.เอกสารหลักวิชาการต่างๆ

1.นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริม และรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน

เมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน สังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานทางราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน
3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางในหมู่บ้านชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านการจัดการกองทุน
4. การติดตามและการประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
  2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อ กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้ง
อีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้ว ยังวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติตามหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับ เป็นประธานในกลุ่มที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงาน และอกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน

5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจจะมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานได้อีกด้วยก็ได้
10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
11. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย
- ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม
- ข้อ 12 ให้กรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ดังนี้
1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
  2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและอนุกรรมการ
  3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน

4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือและข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินงานในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นๆใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตลองนาดี มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง หมู่ที่ 12 บ้านตลองนาดี ต.กฤษณา อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา
2. วัตถุประสงค์ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ ด้วยวิธีการถือหุ้น เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี
มีคุณธรรม 4 ประการคือ
  - 1) เป็นคนมีความซื่อสัตย์
  - 2) เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว

3)เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข

4)เป็นคนผู้รักสามัคคี

เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ คือ

1)เป็นคนเก่งเรียน

2)เป็นคนเก่งคิด

3)เป็นคนเก่งงาน

4)เป็นคนเก่งคน

3.แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้ เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ เงินกู้ยืม ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน ค่าธรรมเนียมแรกเข้า เงินค่าหุ้น

4.คุณสมบัติของสมาชิก

1)เป็นผู้พำนักหรือพักอาศัยในหมู่บ้าน ตลองนาดี เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนการจัดตั้งกองทุน (ตามหลักฐานทะเบียนบ้าน)

2)เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

3)เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน

4)เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เขาเป็นสมาชิก

5)เป็นผู้อดทนเสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

6)มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้น อย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1)ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

2)ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 4 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครเป็นสมาชิก

3)คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่า จะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

6.การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1)ตาย

2)ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

- 3) วิกฤตจิต จิตสิ้นเพื่อน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- 4) ที่ประชุมใหญ่ สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม
- 5) ใจฝ่ฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือไม่ให้ความร่วมมือกับกองทุน ไม่ว่าจะด้วยประการใด
- 6) ใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในโบสถ์สมาชิก
- 7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้
- 8) มีลักษณะหรือคุณสมบัติ ไม่ตรงข้อ 4

4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการร่วมสามในที่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องเป็นไปตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

  1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลา ไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุน
  2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
  3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยืนยันในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
  4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
  5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
  6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก

- 7.ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
- 8.ไม่เป็นผู้นิมนต์ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- 9.ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ(4)

5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1.การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2.คุณสมบัติคณะกรรมการกองทุน
3. ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- 3.ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- 4.การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 5.การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- 6.การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

- 1.สมาชิกตามข้อ 5 ที่ประสงค์จะขอเงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
- 2.คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้นายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมด หรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่ง สำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไข และรายละเอียดในการ อนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบ โดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทน คณะกรรมการกองทุน ในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชี ออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงิน ฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุม สมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณี และสภาพเศรษฐกิจและสังคม ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณา ความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อม ดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อ เป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้อย่างใดรายหนึ่งก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

8. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้ทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กรณีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านคลองนาดี มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

1. ประเภทการกู้ยืมเงิน สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาอาชีพ
- 2) การสร้างงาน
- 3) การสร้างหรือเพิ่มรายได้
- 4) ลดรายจ่าย
- 5) บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน

2. การอนุมัติเงินกู้ของสมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

3. ลักษณะโครงการ สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินตามข้อ 1. ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติคือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินงาน ได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

4. วงเงินกู้ เงินกู้ตามข้อ 1. ให้สมาชิกรายหนึ่งกู้ได้ในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นสมควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่า 20,000 บาทคณะกรรมการกองทุนจะเรียกสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท

5. การดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้และจัดทำรายงาน สมาชิกจะต้องดำเนินโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงาน ที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

6. การทำสัญญา เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุน ตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด

7. หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้

1)เงินกู้ตามข้อ 1. (1) (2) (3) (4) ต้องใช้สมาชิกของกองทุน จำนวน 2 คนเป็นผู้ค้ำประกันสำหรับเงินกู้ตามข้อ 1. (5) ให้สัญญาเพียงอย่างเดียว

2)ผู้ค้ำประกันคนหนึ่งๆ จะค้ำประกันผู้กู้ได้ไม่เกิน 2 คน

8.การชำระคืนเงินกู้ เงินกู้ตามข้อ 1. (1) (2) (3) (4) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี เงินกู้ตามข้อ 1. (5) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้ตามจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกิน 100 วัน

9.อัตราดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ยคิดร้อยละ 12 บาทต่อปี

10.ค่าปรับ ในกรณีผู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียค่าปรับ ในอัตราร้อยละ 0.5 บาทต่อวัน

7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

1.รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ชีพฟ์โมเดล “ ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ) , 2544)

การประเมินตามรูปแบบชีพฟ์ (CIPP)สิ่งที่ต้องการประเมินจะมีทั้งสถานะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต หรือนักประเมินบางคนอาจต้องการประเมินผลกระทบ ซึ่งจะกำหนดได้ทั้งผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางสังคม ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม การกำหนดสิ่งที่

ต้องการวัดที่ชัดเจนจะมีผลคืออย่างไรในการเข้าสู่กระบวนการวัด ทั้งการสร้างเครื่องมือ การออกแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินแบบซิพพ์ เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดการสนทนาศึกษาที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

2.รูปแบบการประเมินแบบซิพพ์โมเดล (เยวดี ราชชัยกุลวิบูลย์ศรี ,2542)

ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินแยกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่า รูปแบบการประเมินแบบซิพพ์ (CIPP MODEL) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1)การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนิน โครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
- 2)การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการ โครงการ
- 3)การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไขปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
- 4)การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ซิพพ์โมเดล ดังกล่าวแล้ว

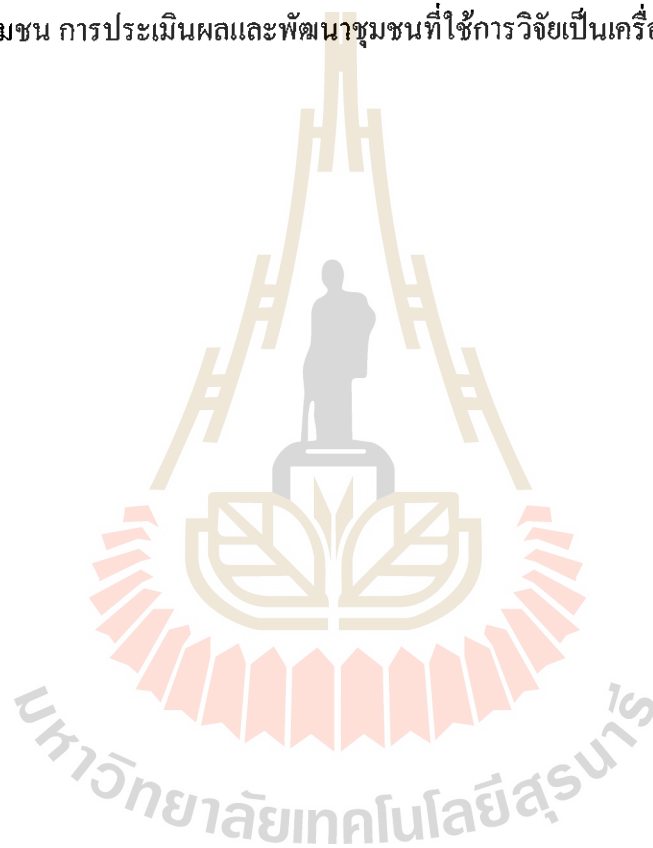
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุน

แล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมิน โครงการ โดยกำหนดให้ศึกษา

เกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา

โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริง 4 ประการ ดังที่ระบุไว้แล้วใน วัตถุประสงค์ในบทที่ 1 เพราะฉะนั้นในบทที่ 3 ซึ่งมี 9 ด้าน ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ
2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา
4. ตัวชี้วัดประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ปรึกษา
5. ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่ และตัวแปรที่ศึกษา
6. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา
7. ตัวชี้วัดอื่นๆ ที่เกิดขึ้น
8. ข้อกำหนดของการทำการสารนิพนธ์
9. การแจกแจงตัวแปรลักษณะของตัวแปร
  - 9.1 เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
  - 9.2 เพื่อทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง
  - 9.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้
  - 9.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบการประเมิน

- 1) หลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง หรือที่เรียกกันว่า

“Authentic Evaluation”

- 2) การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำ

ในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

- 3) การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวบ่งชี้จะไม่มีกระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการ

เก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกคน แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ ตัดสินค่าสำหรับตัวบ่งชี้ ไต่บ้างแล้วจึงต่อพิจารณาตัดสินตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอ

- 4) รูปแบบการประเมินการประเมินเชิงแบบ ซึ่งตรงกับ ชิพพ์โมเดล (CIPP Model : Context - Input - Process - Product) แบบจำลองชิพพ์โมเดล ระบุว่า จะประเมินในด้านต่างดังนี้ คือ (ตรงตามแผนภูมิเชิงระบบที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 1 ของสารนิพนธ์นี้)

- 4.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปชุมชนท้องถิ่น คำว่า “บริบท” หมายถึง สภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น
- 4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 4.3 การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคนที่มิต้องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4) แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 6) แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้จากกองทุนหมู่บ้านและ

ชุมชนเมือง

- 7) แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 8) แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 9) แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายงานกรณี)
- 12) แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)
- 13) แบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในลักษณะอื่นๆ

2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซีพีโมเดล (CIPP Model) ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.11 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indication)

2.12 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.2 แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระและข้อหลักวิชาการรวบรวมได้ ดังนั้น ซึ่งไม่ได้แสดงวิธีการโดยละเอียดในการเก็บข้อ

มูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและ
 ธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้น ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
 เสริมผู้รู้ และตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินกิจการของผู้ดูแลราย
 วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธีอันได้แก่

- 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร.ต่างๆ
- 2) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- 4) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นคำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SME)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล่มสลายของ
ท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน / ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำ
 สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน / ชุมชนและตัวบ่งชี้อื่นๆ ในแบบราย บร. 1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปร
 ตาม

บร. 1 ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน

2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่นๆ

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน
กรณีนี้

ดินทำกินของตนเอง, การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนี้จึงต้องขายทรัพย์สินเดิม
หรือกู้ยืมสิน, การตลาดสำหรับผลผลิต, และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

5.2 วัฒนธรรมประเพณีหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นของท้องถิ่น / ชุมชน

5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็ง
อย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การ
มีแหล่งอาหาร เป็นต้น

5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน / ท้องถิ่น เช่น การ
ละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น
 เป็นต้น

ในที่นี้จะกล่าวถึงตัวชี้วัดบริบท ระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปร ตามตัวอย่างต่อไป
นี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านคลองนาดี โดยเกิดจากคนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่น
ฐานเมื่อประมาณพุทธศักราช 2494 หรือประมาณ 50 ปีมาแล้ว โดยชนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งมี
การอพยพมาจากหลาย ๆ ที่ด้วยกัน มีทั้งการมาจากจังหวัดมุกดาหาร และจากบ้านโนนเสลา
ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และยังมีอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งอพยพมาจากบ้านหัน
ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มคนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ได้เข้ามาและเห็นว่าสภาพพื้นที่เป็นที่ที่อุดม
สมบูรณ์ มีน้ำ มีป่าไม้ ตลอดจนพื้นที่ในการทำมาหากินที่ดี จึงมีการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน
กันมากขึ้น

2. สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบัน หมู่บ้านคลองนาดีได้มีการขยายตัวของกลุ่มชุมชนที่เพิ่มมากขึ้น จึงมีการแยก
กลุ่มแบ่งได้สองกลุ่มได้แก่

1. กลุ่มบ้านคลองนาดี

2. กลุ่มบ้านสองพี่น้อง

ซึ่งทั้งสองกลุ่มก็ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกัน และปัจจุบันก็ยังคงมีการเริ่มขยายตัวของกลุ่มชุมชนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

หมู่บ้านคลองนาดี ตั้งอยู่หมู่ 12 ตำบลกฤษณา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบมีเนินบ้างเล็กน้อย มีแหล่งน้ำที่มีลักษณะเป็นห้วยซึ่งมีอยู่หลายสาย และมีพื้นที่ลุ่มที่เหมาะสมแก่การทำนาและทำไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียงดังต่อไปนี้

- ✓ ทิศเหนือ ติดหมู่บ้าน กม. 13 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
- ✓ ทิศใต้ ติดกับเขตตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
- ✓ ทิศตะวันตก ติดกับหมู่บ้านหนองหัววัว และบ้านหนองแวงอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
- ✓ ทิศตะวันออก ติดกับหมู่บ้านใหม่ กม. 9 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

สภาพพื้นที่โดยส่วนใหญ่ พื้นดินมีลักษณะเป็นดินแดง ร่วนซุย เก็บกักน้ำได้เล็กน้อย ปัจจุบันมีการเพาะปลูกพืชไร่เป็นส่วนใหญ่ เช่น มันสำปะหลัง และอ้อย และยังมีกลุ่มชาวบ้านที่เลี้ยงสัตว์ และมีการปลูกต้นไม้อย่างเช่น ไม้สัก ไม้สะเดา ฯลฯ

สภาพถนนในปัจจุบันไม่ค่อยดีนัก ระบบน้ำประปาในหมู่บ้านมีใช้อยู่ 1 กลุ่ม

ปัจจุบันมีวัดอยู่ 2 แห่งซึ่งแบ่งแยกอยู่ตามกลุ่มชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน ได้แก่การเลี้ยงบ้าน (ตักบาตรชุมชน) การบูชาศาลตาปู่ ซึ่งเป็นที่เคารพของคนในชุมชน

3. ด้านเศรษฐกิจ ทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน

การปกครองในท้องที่ จะมีการแบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายปกครอง ได้แก่ผู้ใหญ่บ้านชื่อ “นายวิชา คำจันทิก” และฝ่ายบริหารคือ อบต. ได้แก่ “นายสุชาติ ดิจันทร์” และ “นายอุษา ธาตุจันทร์” ด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านคลองนาดีมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ ได้แก่ ไร่มันสำปะหลัง ไร้อ้อย และอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่เนื้อ สุกร ฯลฯ

ด้านการศึกษาเยาวชนในชุมชน นิยมที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าการศึกษาขั้น
ปกติ สำหรับผู้ที่ไม่ได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูง ก็จะเข้าไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่ชุมชน
เป็นส่วนมาก ส่วนกลุ่มวัยกลางคนนิยมประกอบอาชีพการเกษตร และการรับจ้างรายวัน
กลุ่มผู้สูงอายุ นิยมทำงานด้านหัตถกรรมเช่น การทอเสื่อ การจักสาน เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านคลองนาดีมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร ชาวบ้านส่วนใหญ่มี
อาชีพทำไร่ ได้แก่ ไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อย และอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่เนื้อ สุกร ฯลฯ

4. ด้านวัฒนธรรม

ชาวบ้านคลองนาดี โดยรวมจะมีความสัมพันธ์ในรูปแบบเครือญาติกัน โดยมีตระกูล
ใหญ่ ๆ ที่เห็นเด่นชัด เช่นตระกูล “ดิจันทิก”, “เจือจันทิก”, “เฮ็นจันทิก”, “ธาตจันทิก”, “เปา
จันทิก”, “คำจันทิก”

ด้านประเพณี หมู่บ้านคลองนาดี มีวัดอยู่ 2 แห่ง ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธ เมื่อมี
เทศกาลสำคัญทางพุทธศาสนา ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็จะเข้าร่วมกิจกรรม

ปัจจุบัน ประสบปัญหาทางการศึกษา เนื่องจากไม่มีโรงเรียนที่หมู่บ้านโดย
กลุ่มเยาวชนในหมู่บ้านต้อง ไปศึกษาต่างหมู่บ้าน

สุขภาพอนามัยของคนในชุมชน ส่วนใหญ่มีสุขภาพดี ถ้าหากเกิดการเจ็บป่วย ก็จะ
เดินทางไปรักษาที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ เนื่องจากสถานีอนามัยประจำตำบลอยู่ไกล
หมู่บ้าน

5. ข้อมูลด้านอื่นๆ

ประชาชนชาวบ้านคลองนาดี มีความสามัคคีกันอยู่ในระดับปานกลาง มีความซื่อสัตย์
ในระดับปานกลางถึงดีมาก มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในระบบเครือญาติ
สมาชิกภายในหมู่บ้านมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม จากการไปศึกษานอกพื้นที่

ในด้านความรู้เรื่องการประกอบอาชีพ ก็มีหน่วยงานจากรัฐบาลเข้ามาส่งเสริมและอบ
รม เช่น การส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกป่าไม้เศรษฐกิจ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกรมป่าไม้
การทำไร่นาสวนผสม ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภายในหมู่บ้านได้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ขึ้น เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงไก่เนื้อ กลุ่มออม
ทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร เป็นต้น

ผู้นำหมู่บ้าน เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ประชาชนส่วนหนึ่งไม่เข้าใจการบริหารงาน
ของผู้ใหญ่บ้าน

ด้านสาธารณูปโภค ยังไม่ค่อยดีเท่าใด สภาพถนนการคมนาคมไม่สะดวก ระบบน้ำ
ประปาไม่มีใช้บางกลุ่ม สถานีอนามัย และ โรงเรียนอยู่ไกลจากหมู่บ้าน

ชาวบ้านที่เป็นผู้สูงอายุ และคนพิการยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐเท่าที่ควร

4. ตัวชี้วัดประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย

2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้น ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่ง
เป็น

ไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
ประกอบ

ไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ก็คือ
ตัวชี้วัดที่กล่าวมาแล้ว ในตอนท 3
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 2.1 นโยบายขอรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
  - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
  - 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
  - 2.4 เงินที่ผู้ชำระคืน
  - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการประกอบการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
  - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้

- 3.2 การแนะวิธีทำธุรกิจ
- 3.3 การรับชำระหนี้
- 3.4 การรับบัญชี
- 3.5 การชีวิตหาตลาด
- 4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระดับ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้
  - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
    - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
    - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
  - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
    - 4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้
    - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
    - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
    - 4.2.4 การกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
  - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
    - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
    - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
    - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
    - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด

จำนวน 4 หมวด คือ

- 1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
  - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัววัดบริบทชนิดเดียวกัน ตัวชี้วัดระดับประเทศของ

หน่วยระบบ A

- 1.2 ตัวชี้วัดบริบทระบบท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัววัดบริบทชนิดเดียวกัน ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น

ของหน่วยระบบ A

- 1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
  - 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
  - 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
  - 1.3.4 หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้กู้
  - 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
  - 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
  - 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 2.1 เงินที่กู้มาได้
  - 2.2 เงินอื่นๆ
  - 2.3 สถานที่และวัตถุดิบ
  - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
  - 2.5 กำลังทำงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
  - 3.2 การหาตลาดที่ดี
  - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
  - 3.4 การทำบัญชี
  - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
  - 3.6 กิจกรรมอื่นๆ
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
  - 4.1 ผลโดยรวม (Immediate Result) ได้แก่
    - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
    - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
  - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
    - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขายกิจการ
    - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้านเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
  - 4.2.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

- 4.3.1 ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง
- 4.3.2 ผู้ที่มีศักยภาพพอจะมีความเข้มแข็งในกิจกรรมของตนเองอย่างยั่งยืน
- 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน
- 4.3.4 อื่นๆ

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โศดการรวมของหน่วยระบบ A และ

หน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิต

ของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลแต่ละรายต้องส่งคือ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้ดูแลระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง / หน่วยระบบ

เพราะหน่วยระบบ A ประกันความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากระบบ B กล่าวคือถ้าหน่วยระบบการดำเนินการของผู้ที่ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ดูแลระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินที่ให้กับผู้ดูแล ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

5 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่และตัวแปรที่ศึกษา

การทดลองวิธีการใหม่ หมายถึง การนำวิธีปฏิบัติงาน (Process) แบบใหม่ๆ ไปใช้กับระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแลระบบการดำเนินการของผู้ดูแลแต่ละราย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่ในหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแล ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 5.3.1 การทำบัญชีแบบใหม่
- 5.3.2 การหาตลาดใหม่ให้กับธุรกิจ
- 5.3.3 การเชื่อมโยงตลาดระหว่างหมู่บ้าน

5.4 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่ในหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้ดูแลแต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 5.4.1 วิธีผสมอาหารไก่แบบใหม่

5.4.2 วิธีการหาตลาดที่ดี

6. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีการดำเนินงาน หมายถึง การจัดกลุ่มผู้รู้ที่ทำการเดียวกัน ให้เกิดกระบวนการวิธีทำงานที่ดี ในแนวคิดเชิงระบบ

พิจารณาได้จากตัวแปรดังนี้

1. การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ
2. การมีกระบวนการที่ดี
3. การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ

ศึกษาจากกลุ่มอาชีพ ปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งมีจำนวนผู้รู้ 41 ราย

- 1) การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ คือ ท่อนพันธุ์ที่ใช้ปลูก,
- 2) การมีกระบวนการที่ดี คือ การดูแลรักษา, ระยะห่างระหว่างต้นพอเหมาะ, การไถพรวนยกร่อง, การกำจัดวัชพืช
- 3) การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ คือ เก็บเมื่อมีอายุพอเหมาะ คือ 1 ปี เปอร์เซ็นต์แป้งในหัวมัน ผลผลิตต่อไร่มีน้ำหนักมาก เมื่อมีตัวแปรเหล่านี้ก็มีรายได้เพิ่มขึ้น

7. ตัวชี้วัดอื่นๆ ที่เกิดขึ้น

- 1) ตัวแปร ชื่อ ภูมิอากาศ
- 2) ตัวแปร ชื่อ โรคที่รบกวนมันสำปะหลัง
- 3) ตัวแปร ชื่อ ราคาผลผลิต

8. ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์

ไม่มี

9. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าตัวแปร

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบว่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใด ได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

ตัวแปร

1. การมีกองทุนหมู่บ้าน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ในหมู่บ้านมีกองทุนอยู่แล้ว 2 กองทุน

- ได้แก่
1. กลุ่มปลูกป่า สองพี่น้องสามัคคี
  2. กลุ่มออมทรัพย์
2. มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน
    - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน ซึ่งได้ศึกษาเอกสารต่างๆ ที่ได้รับมา
    - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้ เช่น พัฒนาการประจำตำบล, บัณฑิตกองทุน
    - ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
    - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุน ซึ่งดูได้จากการจัดประชามชซึ่งชาวบ้านให้ความสนใจและร่วมมือมาก
  3. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน
    - มีการพัฒนาอาชีพ
    - มีการสร้างตน เช่น ทำให้เกิดอาชีพเสริมขึ้นมา
    - มีการสร้างรายได้
    - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน คือ เมื่อมีรายได้ซึ่งเกิดดอกเบี่ยในแต่ละปีทางคณะกรรมการนำมาจัดสรรให้สมาชิก
  4. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน- มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน คือ ชาวบ้านในหมู่บ้าน
    - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิกจำนวน 58 ราย
    - มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
    - มีความสามัคคีของชุมชน, มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

- มีการช่วยเหลือคนชรา
- 5. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุน
  - มีจำนวนสมาชิก 58 คน
  - มียอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้านบาท จำนวน 0 บาท

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร

1. คณะกรรมการบริหารกองทุน

คน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- คณะกรรมการกองทุน
- คณะกรรมการกองทุน มีจำนวน
- มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบ คือ จัดประชาคม โดยมีการลงคะแนนเลือกกรรมการโดยการยกมือให้คะแนน

2. ระเบียบการบริหารกองทุน

สมาชิก

- มีระเบียบการบริหารกองทุน ซึ่งได้ร่วมสร้างระเบียบข้อบังคับร่วมกับคณะกรรมการ

3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร

- มีการการร่วมกันสร้างระเบียบ
- มีการประชุมของคณะกรรมการ
- มีการรับสมัครสมาชิก
- มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน

4. การตัดสินเงินกู้

- มีระเบียบการกู้และขอกู้
- มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย

5. มีการจัดสรรผลประโยชน์

- มีการนำดอกเบี้ย มาจัดสรร ดังนี้
1. เป็นเงินปันผลค่าหุ้น 20 %
  2. เป็นทุนสวัสดิการให้สมาชิก 10%

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร

1. มีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง
5. มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

เกณฑ์

6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจของสังคม

หมายเหตุ ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายถึงรวมถึงศักยภาพและ แนวโน้มที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นทาสทางเศรษฐกิจและสังคมแก่นายทุน หรือผู้ปองร้ายหรือภัยจากธรรมชาติที่อาจจะมีในอนาคต

ตัวแปร

1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันประกันของประชาชน
กองทุน โดยรวม

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้

เงิน

ทาง

3. สมทบกองทุน 30%
4. เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการ 20%
5. พัฒนาอาชีพให้แก่สมาชิกและสาธารณประโยชน์แก่หมู่บ้าน 20%

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่วนใหญ่ก็นำมาปฏิบัติตาม
- ส่วนใหญ่มีความเข้าใจ
- มีการปฏิบัติตามในเรื่องของการพึ่งตนเอง
- มีการปรับใช้เทคโนโลยีให้เข้ากับการ
- มีการนำภูมิปัญญาของชาวบ้านมาปฏิบัติใช้กัน เช่น การเพาะเลี้ยงไก่เลี้ยงหมู ปลูกพืชผัก

เข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่ที่รัฐบาลให้ยืม คือ ทางหมู่บ้าน

คณะกรรมการได้ชี้แนะกับทาง
สมาชิกว่า

กองทุน 1 ล้านบาทนี้ สมาชิกทุก
คน

เป็นเจ้าของทุกคน มีสิทธิได้กู้ยืม
เงิน

ทุกคน

- มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับ

การดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วย

รักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้

ไม่ชำระจะต้องจัดการกันเอง คณะ

กรรมการมีระเบียบข้อบังคับที่จะ

จัดการกับผู้กู้ที่ไม่ชำระเงินคืน

- สมาชิกเห็น โอกาสในการใช้กองทุน

ถูกต้อง คือ สมาชิกที่กู้ต้องนำไปใช้

ให้

ถูกวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะทำให้เกิด

รายได้

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร

1. ลักษณะเดิมของบริบทมีมากน้อยเพียงใด

ลักษณะค่าของตัวแปร

- สภาพของป่า คือ ในสมัยก่อนป่ามี
ความอุดมสมบูรณ์มีสัตว์น้อยใหญ่
อาศัย

อยู่มาก แต่ในปัจจุบัน สภาพเหลือ
น้อย

- สภาพของดิน คือ ดินมีลักษณะดินทรายสามารถปลูกพืชไร่ และทำนาได้ดี ทำให้ชาวบ้านทำการเกษตรได้ผลผลิตดี
- สภาพของหนองน้ำ มีเป็นลำห้วยหลายสายหล่อเลี้ยงชีวิตชาวบ้าน มีความอุดมสมบูรณ์ มีปลามากมาย
- จำนวนประชากร ในปัจจุบันประชากรในหมู่บ้านมี จำนวน 289 คน (สำรวจเดือน ธันวาคม 2544)
- อาชีพครั้งแรกของประชากร คือ ตัดไม้สร้างบ้านขาย
- ถนน ในอดีตเป็นถนนทางดิน แต่ในปี พ.ศ. 2527 ถนนลูกรังเริ่มเข้ามาในหมู่บ้าน ปัจจุบันถนนลูกรัง รอบหมู่บ้านยาว 3,000 เมตร
- ไฟฟ้า ในอดีตทั้งหมู่บ้านยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ส่วนใหญ่จะใช้น้ำมันก๊าด, ไฟฟ้าเข้ามาหมู่บ้าน พ.ศ. 2534 ในปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้กันทุกครัวเรือน
- ประปา ในปัจจุบันในหมู่บ้านใช้ประปาน้ำบาดาลในบางครัวเรือน

2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน

การ

- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดการดำเนิน

ประกอบอาชีพโดยไม่กู้ หนี้จาก
แหล่งที่

ดอกเบี้ยแพง เนื่องจากทางหมู่บ้าน
มี

การจัดองค์กรขึ้นมาแล้วถึง 2 กลุ่ม
ซึ่งไม่มีความจำเป็นที่สมาชิกในหมู่
บ้าน

จะออกไป กู้เงินจากแหล่งอื่นที่มี
อัตรา

ดอกเบี้ย ที่แพง

- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการ
ดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้
หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี

- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการ
ดำเนินการประกอบอาชีพ โดย
คำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาด
ที่แน่นอน คือ ผู้ที่ได้กู้เงินไปนำ
ไปดำเนินการประกอบอาชีพให้
ความชำนาญอยู่แล้วและมีตลาดที่
จำหน่ายแน่นอน

2. การดำเนินงานที่ผ่านมา มีศักยภาพในด้านต่างๆ

2.1 ทุนด้านการเงิน

หมด

- จำนวนเงินทุนในหมู่บ้าน มีทั้ง

69,740 บาท (สำรวจข้อมูลเดือน
ธันวาคม 2544)

- จำนวนกลุ่มต่างๆ และจำนวนเงิน
ในหมู่บ้านมีกลุ่มทั้งหมด 2 กลุ่ม

2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ

รวมจำนวนเงินได้ทั้งหมด 69,740 บาท (สำรวจข้อมูลเดือนธันวาคม 2544)

- จำนวนและลักษณะประชากร
จำนวนประชากรทั้งหมด 289 คน แบ่งเป็น หญิง 165 คน ชาย 124 คน

- การประกอบอาชีพ อาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้าน ทำเกษตรกรรม ซึ่งแบ่งได้ดังนี้ ปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย การเลี้ยงวัว การเลี้ยงหมู การเลี้ยงไก่เนื้อ และการค้าขาย

- สภาพของที่ดิน ที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นที่ดินของตนเองได้รับเอาตามกฎหมาย

- ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปรับการสงเคราะห์จากรัฐ จำนวน 3 คน

2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี

- วัดในหมู่บ้าน 2 แห่ง
- การใช้ภาษาพื้นบ้าน ประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาอีสานและภาษาญวนสี่คิ้ว

- ประเพณีในหมู่บ้าน มีงานสงกรานต์, งานทำบุญหมู่บ้าน, วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

2.4 ทุนทางปัญญา

- ในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียน
- จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน มีจำนวน 16 คน ในด้านเกษตรกรรม 3 คน ด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม 3 คน ด้านการ

แพทย์แผนไทย 1 คน ด้านการจัด
การทรัพยากรธรรมชาติ 1 คน
ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน 1 คน
ด้านศิลปกรรม 3 คน ด้านศาสนา
ประเพณี 2 คน ด้านโภชนาการ 3
คน ด้านองค์กรชุมชน 2 กลุ่ม

3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจกรรมของผู้รู้

3.1 การเกษตร

- สมาชิกที่ได้กู้เงินเพื่อการเกษตร แบ่งได้
ดังนี้ คือ เพื่อปลูกพืช คือ ปลูกมันสำปะหลัง
จำนวน 41 คน เป็นเงิน 763,000 บาท
เพื่อเลี้ยงสัตว์ คือ เลี้ยงไก่, สุกร , วัวนม
จำนวน 11 ราย เป็นเงิน 146,000 บาท

3.2 ค้าขาย

- สมาชิกที่ได้กู้เงินไปค้าขาย จำนวน 1
คน เป็นเงิน 41,000 บาท ทั้งหมดที่
กล่าวมานั้น ล้วนแต่เป็นผู้ดำเนินกิจการ
เพราะสืบทอดอาชีพจากบรรพบุรุษ
มีรายได้ที่แน่นอน สามารถคืนเงินที่
กู้ยืมมาได้

3.3 ลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ

- สมาชิกได้กู้เงินไปเพื่อหาปัจจัยในการ
ประกอบอาชีพสวนผัก 1 ราย เงิน 50,000 บาท

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวาง การบรรลุเป้าหมายของกองทุน 1.1 – 1.5 ข้างต้น

1.1 ปัจจัยด้านที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ในการจัดตั้งกองทุนนั้น มีผู้ร่วมจัด

ตั้ง

หลายฝ่ายตั้งแต่กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน,
พัฒนาการที่เข้ามาประชาคม,
สมาชิก

วัตถุประสงค์ที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของเรียนรู้

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. เครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน	- ในหมู่บ้านได้ทำการสำรวจแล้วปรากฏว่ามีการรวมกลุ่มของกลุ่มผู้ปลูกป่าไม้เศรษฐกิจ
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพ	- กรมป่าไม้ให้ความรู้ สนับสนุนกลุ่มองค์กรภายใน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับ	- มูลนิธิ JIGA และกรมป่าไม้

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร		
1. มีความสามารถ	-	80 %
2. มีความซื่อสัตย์	-	80 %
3. ยกย่องคนทำดี	-	80 %
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	-	80 %
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	-	60 %
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	-	80 %
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	-	80 %
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	-	80 %
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	-	80 %
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	-	98 %
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	-	60 %
12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	-	80 %

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษารับผิดชอบ

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
--------	--------------------

น้อย

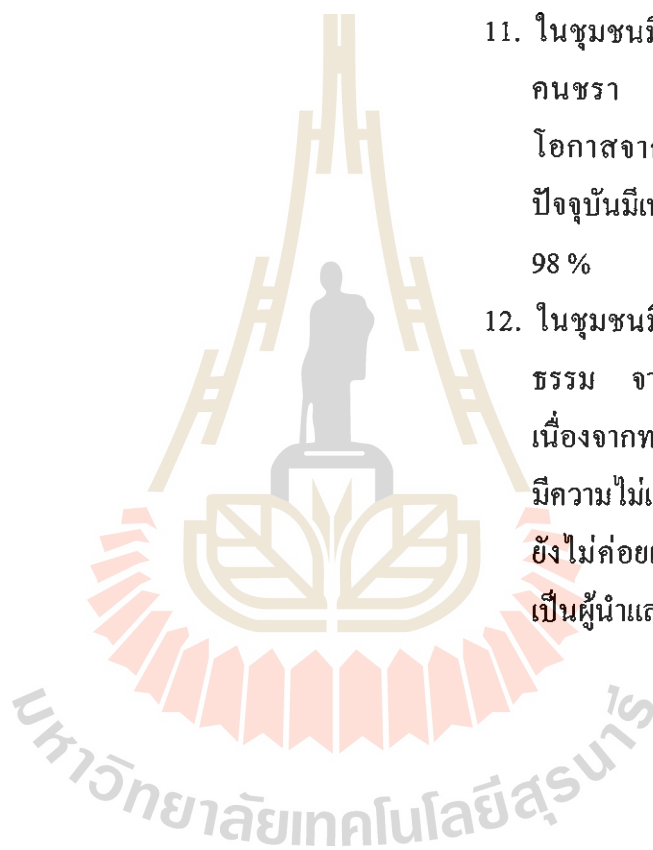
ความเข้มแข็งของชุมชน

- เรียงลำดับความเข้มแข็งจากมากไป

1. ในชุมชนมีการรวมตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน คือเป็นร้อยละ 100 ในปัจจุบันมีทั้งหมด 2 องค์กร
2. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ จากปีก่อนมี 74 ครอบครัวปัจจุบันคงมีอยู่เท่าเดิมคิดเป็น 90 %
3. มีชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา ทั้งหมด คือเป็น 94 %
4. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์คิดเป็น 84 %
5. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ยากไร้ คิดเป็น 98 %
6. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกันคิดเป็น 80 %
7. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน คิดเป็น 80 %
8. ชุมชนยกย่องคนทำความดี คิดเป็น 80%

9. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกัน มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มากขึ้น คิดเป็น 80 %
10. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มจากในอดีตที่ไม่ค่อยสนใจหาความรู้แต่ใจปัจจุบันมีการศึกษาหาความรู้กันมาก คิดเป็น 60 %
11. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็กสตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสจากปีก่อนมี 4 คน ปัจจุบันมีเท่าเดิมคือ 4 คน คิดเป็น 98 %
12. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม จากการสำรวจคิดเป็น 60 เนื่องจากทางสมาชิกในหมู่บ้านยังมีความไม่แน่ใจในการทำงาน จึงยังไม่ค่อยแน่ใจว่าผู้นำนั้นมีความเป็นผู้นำและยุติธรรมหรือไม่

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ความนำ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยกร รายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิฟพ์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็น รายงานตอนที่ 5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ ซึ่งมี 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ดังนี้

5.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใด

5.2 เพื่อทราบว่ามิปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

5.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำ สารนิพนธ์ครั้งนี้

5.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยจะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ สำหรับตัวชี้ วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า ดี เลว ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริง เท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไป กับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินคุณค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

- เกิดจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ
- ขาดแหล่งเงินทุนในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ
- ระดับการศึกษาของคนในประเทศต่ำ

- การล่มสลายของเกษตรกรรายย่อย
- เกิดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

- จัดทำแผนส่งเสริม และพัฒนา SME ในส่วนภูมิภาค โดยมีการศึกษาเพื่อบ่งชี้กลุ่ม ประเภทธุรกิจที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่
- เสริมสร้างและเชื่อมโยงหน่วยงานรัฐ และสถาบันภาคเอกชน เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยบริการธุรกิจ และเผยแพร่ข้อมูลในระดับท้องถิ่นเป็นการให้บริการแบบ (one-stop service)
- พัฒนาศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อการค้า และการลงทุนของ SME ในส่วนภูมิภาค
- ให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่ SME เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากระบบ E-commerce EDI และ Internet
- สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดสร้างศูนย์แสดงสินค้า กระจายสินค้าของ SME
- อำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยง ธุรกิจขนาดเล็กในชนบทกับวิสาหกิจขนาดใหญ่
- กระจายงบประมาณลงสู่ชนบทโดยผ่านทางโครงการกองทุนหมู่บ้าน ธนาคารประชาชนและโดยการอื่นๆ เพื่อให้ชาวชนบทได้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

- ประเทศไทยสั่งซื้อสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ ประเภทสินค้าอุตสาหกรรมหนัก(เทคโนโลยีขั้นสูง) ซึ่งมีราคาแพงมาก เพื่อนำมาทำหน้าที่ ผลิตสินค้าเกษตร และ อุตสาหกรรมประกอบชิ้นส่วนที่ใช้แรงงานเป็นหลักและจัดว่าเป็นสินค้าส่งออกของไทย ซึ่งมีมูลค่าไม่สูงนัก ก่อให้เกิดปัญหาการขาดดุลการค้า การขาดเงินออมภายในประเทศ และการมีหนี้สินกับต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ขณะนี้ยังไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

- ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและมลภาวะเป็นพิษ

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

- ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ
- คนว่างงานเพิ่มขึ้น

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือ ความล่มสลายของท้องถิ่น

ชนบท

- เกิดการอพยพแรงงานจากชนบทสู่ชุมชนเมือง ทำให้เกิดปัญหาสังคมด้านต่างๆ เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอ เพราะการอพยพแรงงานไปหางานต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการหนีเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยมด้านวัตถุสังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม มีการรับวัฒนธรรมทางตะวันตกมากเกินไป

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านคลองนาดี โดยเกิดจากคนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานเมื่อประมาณพุทธศักราช 2494 หรือประมาณ 50 ปีมาแล้ว โดยชนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งมีการอพยพมาจากหลายๆ ที่ด้วยกัน มีทั้งการมาจากจังหวัดมุกดาหาร และจากบ้านโนนเสลา ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และยังมีอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งอพยพมาจากบ้านหัน ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มคนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ได้เข้ามาและเห็นว่าสภาพพื้นที่เป็นที่ที่อุดมสมบูรณ์ มีน้ำ มีป่าไม้ ตลอดจนพื้นที่ในการทำมาหากินที่ดี จึงมีการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานกันมากขึ้น

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบัน หมู่บ้านคลองนาดีได้มีการขยายตัวของกลุ่มชุมชนที่เพิ่มมากขึ้น จึงมีการแยกกลุ่มแบ่งได้สองกลุ่ม ได้แก่

3. กลุ่มบ้านคลองนาดี
4. กลุ่มบ้านสองพี่น้อง

ซึ่งทั้งสองกลุ่มก็ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกัน และปัจจุบันก็ยังมี การเริ่มขยายตัวของกลุ่มชุมชนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

หมู่บ้านคลองนาดี ตั้งอยู่หมู่ 12 ตำบลกฤษณา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบมีเนินบ้างเล็กน้อย มีแหล่งน้ำที่มีลักษณะเป็นห้วยซึ่งมีอยู่หลายสาย และมีพื้นที่ลุ่มที่เหมาะสมแก่การทำนาและทำไร่

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

ชาวบ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตร ค้าขายและรับจ้างทั่วไป รายได้จึงขึ้นอยู่กับขายผลผลิตทางการเกษตร และภาวะทางเศรษฐกิจ

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ยังมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมแบบเดิม เช่น การเคารพผู้ใหญ่ งานประเพณี ที่มีการอนุรักษ์การเข้าวัดทำบุญตักบาตร ช่วงเทศกาล และในวันพระ

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

ชาวบ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพหลักคือทำเกษตร ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป

2. วัฒนธรรมและประเพณีที่เด่น ๆ

ประเพณีสงกรานต์ พิธีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ การถวายเทียนจำนำพรรษาใน

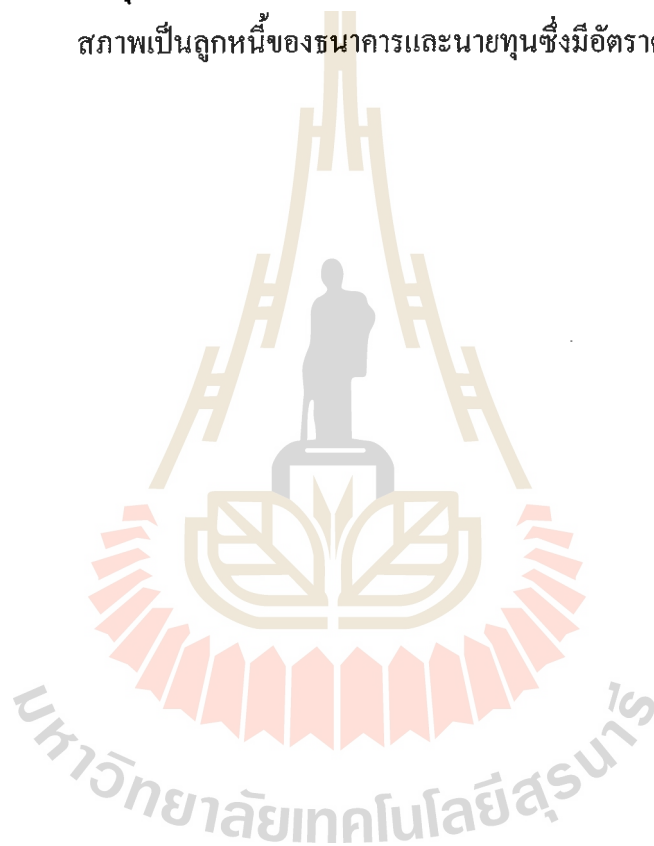
วันเข้าพรรษา ตักบาตรเทโวในวันออกพรรษา ประเพณีลอยกระทง และการทำบุญตักบาตรในวันพระต่างๆ ไป

3. ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี

ชาวบ้านมีความสามัคคีกันมากขึ้น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันตัดสินใจ และร่วมกันแก้ปัญหา กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นที่เป็นผลดีต่อกลุ่ม

4. ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ พืชผลทางการเกษตรขายได้ในราคาต่ำกว่า ต้นทุนการผลิตไม่มีการประกันราคาผลผลิตที่แน่นอน คนในหมู่บ้านยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง

ลักษณะประชากร

หมู่บ้าน...คลองนาดี...จำนวนประชากร 289 คน ส่วนใหญ่เป็น เพศชาย หรือเพศหญิง ร้อยละ 51.2 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี 1 วัน ถึง 50 ปีเต็ม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	124 คน	43
- หญิง	165 คน	57
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	12 คน	4.2
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	16 คน	5.5
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	29 คน	10.0
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	19 คน	6.6
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	12 คน	4.2
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	148 คน	51.2
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	23 คน	8.0
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	30 คน	10.4

3 การศึกษา

ประชากรผู้ที่สามารถอ่านออก-เขียนได้ 283 คน ไม่สามารถอ่านออก-เขียนได้ 6 คน

4. ลักษณะอื่น ๆ ของประชากรตามแบบรายงาน บร.1

มีผู้พิการ 3 คน และไม่ได้เรียนหนังสือ

1.2 แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

มีแหล่งน้ำที่มีลักษณะเป็นห้วยซึ่งมีอยู่หลายสาย และมีพื้นที่ลุ่มที่เหมาะสมแก่การทำนาและทำไร่

สภาพพื้นที่โดยส่วนใหญ่ พื้นดินมีลักษณะเป็นดินแดง ร่วนซุย เก็บกักน้ำได้เล็กน้อย ระบบน้ำประปาในหมู่บ้านมีใช้อยู่ 1 กลุ่ม

ตารางที่ 2 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำตื้น	33		✓
บ่อน้ำบาดาล	5	✓	
สระน้ำ	-		
คลอง	2		✓
ห้วย	4	✓	
หนอง	-		
บึง	-		
แม่น้ำ	-		
ฝายกั้นน้ำ	1	✓	
เขื่อนกั้นน้ำ	-		

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า กว่า 70% ของจำนวนประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องกองทุนหมู่บ้าน

2. เงินหนึ่งล้านบาท ใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านให้ชาวบ้านกู้ไปประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ความจำเป็นเร่งด่วน ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
  3. คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้มาโดยวิธี ที่ชาวบ้านเลือกกันเองในหมู่บ้าน จำนวน 13 คน และมีอัตราส่วนระหว่างชาย - หญิงใกล้เคียงกัน
  4. อื่นๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A
    - 4.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
    - 4.2 เงินหนึ่งล้านบาทที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นเงินกองทุนหมู่บ้าน
    - 4.3 คณะกรรมการหมู่บ้านได้มาจากการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้าน
    - 4.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืนตามระยะเวลาที่กำหนด
    - 4.5 ผู้สมัครขอกู้ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- 2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A
1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนพบว่า
    - จุดเด่น ต้องเป็นสมาชิกอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน
    - จุดด้อย ขาดความรู้ในการทำบัญชี
  2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน
    - จุดเด่น ง่ายต่อการตรวจสอบ
    - จุดด้อย ขาดความรู้ในการทำบัญชี
  3. อื่น ๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A
    1. คัดเลือกผู้กู้ คือการคัดเลือกจากสมาชิก
    2. แนะนำวิธีการทำธุรกิจ ได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการ
    3. การรับชำระหนี้ ชำระตามกำหนดเวลา
    4. การทำบัญชี บัญชีรายรับ – รายจ่าย ของกองทุนหมู่บ้าน
- 2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
1. ผลโดยตรง พบว่า จำนวนผู้กู้มีจำนวนมาก
    - จุดเด่น ดอกเบี้ยต่ำ
    - จุดด้อย เงินไม่พอให้กู้
  2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า จำนวนทุนสะสมของกองทุน
    - จุดเด่น เป็นการส่งเสริมเงินออม

จุดด้อย เงินสะสมมีจำนวนน้อย

3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพ และความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ ทำไร่มันสำปะหลัง และอ้อย

จุดเด่น มีความชำนาญในการทำไร่มันสำปะหลังและอ้อย การดูแลรักษาเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้นและลดต้นทุนการผลิต

จุดด้อย เกิดภัยแล้งทางธรรมชาติทำให้ผลผลิตตกต่ำ

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน

จุดเด่น มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ

จุดด้อย เงินกู้ที่ได้ไม่เพียงพอในการลงทุน

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย

จุดเด่น ผู้กู้มีการกำจัดวัชพืช และการเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสมและมีคุณภาพ

ภาพ

จุดด้อย เกษตรกรไม่สามารถควบคุมกลไกทางการตลาดได้

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ผลโดยตรง จุดเด่น มัน แป้งดี หัวโต มีน้ำหนัก

2. ผลกระทบโดยตรง พันธุ์มัน และปุ๋ยมีราคาแพง

3. ผลกระทบโดยอ้อม ราคาตกต่ำ

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพทำไร่มันสำปะหลัง สรุปได้ดังนี้

อาชีพทำไร่มันสำปะหลังปัจจัยการนำเข้าที่ดีได้แก่

1. กิ่งพันธุ์มันสำปะหลัง
2. พื้นที่ทำการเพาะปลูกมันสำปะหลัง
3. เงินทุน
4. รถไถ

5. ปู๋ย ยากำจัดวัชพืช

กระบวนการที่ดีได้แก่

1. ไถตะเพื่อเตรียมดินและกำจัดวัชพืช
2. ไถพรวน
3. เสียบมันสำปะหลังโดยใช้เครื่องจักร
4. เก็บเกี่ยวผลผลิต

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่

1. มันสำปะหลังหัวใหญ่
2. แป้งเปอร์เซ็นต์ดี
3. มีน้ำหนัก

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ผลที่เกิดขึ้นจากการทำไร่มันสำปะหลัง พบว่า

1. เป็นอาชีพหลัก
2. สร้างรายได้ให้กับครอบครัว
3. ลดการอพยพย้ายถิ่นไปขายแรงงาน

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ

1. การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านคลองนาดี เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น
2. ระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้าน คลองนาดี จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจนมีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างเป็นระบบและถูกต้อง
3. การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้าน คลองนาดี เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้าน คลองนาดี มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มปลูกป่าเศรษฐกิจ กลุ่มผู้เลี้ยงไก่เนื้อ และมีแนวโน้มในการจัดตั้งสหกรณ์ในชุมชนได้ ส่งเสริมให้ชาวบ้านหันมาใช้สินค้าที่ผลิตได้เองในประเทศ เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
  5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง คนในชุมชนของกองทุนหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน
- 5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์
- 5.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้
1. ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก
  2. ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน มีเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน
- 5.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้
1. คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุน ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูงทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เต็มโตได้ในระยะเวลาอันสั้น
  2. จำนวนผู้กู้บางรายไม่พอใจในการอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการ
  3. คณะกรรมการอนุมัติเงินกู้น้อยผู้กู้ไม่สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ขอกู้
- 5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า มีหน่วยงานองค์กรต่างๆ เช่น พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ธนาคารออมสิน มาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารงานและการจัดทำบัญชีเบื้องต้น

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดพบว่า ความเข้มแข็งของชุมชน มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม มีอาชีพ สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก
2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับชาวบ้าน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการอภิปราย

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านคลองนาดี สรุปได้ดังนี้

1.1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.1.1.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคลองนาดี

ดี บรรลุ

เป้าหมายมากน้อยเพียงใด

1.1.1.1.1 หมู่บ้านคลองนาดี มีการหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก

1.1.1.1.2 หมู่บ้านคลองนาดี มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.1.1.1.3 หมู่บ้านคลองนาดี มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเอง โดยการเรียนรู้ และการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.1.1.1.4 เศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมที่มีภูมิคุ้มกัน

1.1.1.1.5 ประชาชนในหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุ เป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

1.1.1.2 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงต่อกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

1.1.1.3 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

1.1. 2.วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านคลองนาดี
2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคลองนาดี
3. ใช้ชีพชีโมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
5. ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียน

6. ลงมือเขียนสารนิพนธ์ ตามขั้นตอนจนสมบูรณ์

1.1.3. ผลการดำเนินงาน

ชาวบ้านคลองนาดี มีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการ ซึ่งได้คณะกรรมการจำนวน 13 คนให้มาบริหารจัดการกองทุนโดยระเบียบเปิดโอกาสให้กับสมาชิกทุกคน มีการรับสมัครสมาชิกและการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้หมู่บ้านคลองนาดี มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 58 คน ขึ้นค่าขอกู้ 54 คน อนุมัติให้กู้ได้ 54 คน เป็นจำนวนเงินกู้ทั้งหมด 1,000,000 บาท เงินกู้ที่ได้ผู้กู้ส่วนมากมีความพึงพอใจถึงแม้จะไม่เพียงพอในการดำเนินการก็ตาม ผู้กู้ส่วนมากนำเงินไปดำเนินกิจกรรมเดิมของตนเองโดยผู้กู้มีสถานที่และวัตถุดิบเป็นของตนเองและบางส่วนต้องซื้อจากแหล่งอื่น และผู้ก้นำเงินไปพัฒนาตนเองโดยนำไปพัฒนาอาชีพทางการเกษตรมากที่สุดเนื่องจากอาชีพเดิมทำการเกษตรอยู่ก่อนแล้ว และเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มอาชีพและชุมชนขึ้นมีการพัฒนาอาชีพให้ดียิ่งขึ้น ทำให้ได้ผลผลิตมีดี มีตลาดรองรับสินค้าและผลผลิตที่แน่นอน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นลดการเป็นหนี้สินของนายทุนในระบบหรือจากแหล่งอื่น ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าจึงทำให้หมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

1.2 อภิปรายผล

1.2.1) การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคลองนาดี บรรลุทั้ง 5 ข้อ ดังนี้

1.1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านคลองนาดี เกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้านและหน่วยงานของรัฐที่เข้ามาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับชุดวิชาการวิจัยชุมชน สถานสถาบันราชภัฏ (2545:781)พบว่า การดำเนินงานจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีจุดมุ่งหมายมีจะให้การวางแผนการตัดสินใจและการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นชาวบ้านคลองนาดี จึงให้ความสนใจและมีความต้องการ อยากให้มีการก่อตั้งกองทุนอย่างมากเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้และพัฒนาอาชีพของคนในหมู่บ้าน

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน ทำให้หมู่บ้านสามารถคลองนาดี สามารถบริหารเงินกองทุนได้

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้จากกลุ่มอาชีพ จากการทำเวทีชาวบ้าน

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม มีการรวมกลุ่มกันทางด้านอาชีพ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น เมื่อประชาชนสามารถนำเงินไปดำเนินการตามโครงการ เกิดการพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ ทำให้ประชาชนเข้มแข็ง

1.2.2) ศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 มีกองทุนเดิมในหมู่บ้านคลองนาดี จำนวน 2 กองทุนและปัจจุบันได้มีกองทุนหนึ่งล้านบาทเกิดขึ้นจึงทำให้ชาวบ้านมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนและมีเงินทุนสะสมในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

2.1.2 มีบุคลากรที่มีคุณภาพและมีคุณธรรมในการจัดตั้งกองทุน

2.1.3 มีภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านรู้จักนำมาปรับใช้ในการดำเนินกิจการของตนเอง

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 คนในหมู่บ้านมีสภาพเป็นลูกหนี้ธนาคารซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้

2.2.2 สมาชิกผู้กู้บางรายไม่พอใจกับเงินที่กู้ได้ เนื่องจากจำนวนเงินกู้ที่คณะกรรมการอนุมัติให้ นั้นไม่เพียงพอต่อการนำไปลงทุนประกอบอาชีพ

2.2.3 ผู้กู้ยังไม่มีภาระส่งเงินคืน เนื่องจากในหมู่บ้านคลองนาดียังไม่ครบกำหนดระยะเวลาส่งเงินคืน

1.2.3) การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ประชาชนในหมู่บ้านคลองนาดี มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มอาชีพเดียวกันหรือต่างกลุ่มอาชีพ เมื่อทำกิจการได้ผลดีจะมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้นและได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานของรัฐ

1.2.4.) ตัวชี้ความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย ประชาชนในหมู่บ้านคลองนาดีสามารถบริหารเงินกองทุนนั้น มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองรู้จักนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการ มีการรวมกลุ่มทำให้เกิดความสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งกันและกัน และสามารถปฏิบัติตามกติกาที่กลุ่มกำหนดร่วมกันได้ เมื่อชาวบ้านมีความรับผิดชอบร่วมกันก็จะพึ่งตนเองได้ในที่สุด

1.2.5) ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ

5.1 ผลโดยตรง สมาชิกผู้กู้มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตสามารถนำเงินไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ไว้ใช้ในการดำเนินกิจการและสามารถนำเงินไปชำระหนี้กับกองทุนได้

5.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้ที่ดำเนินกิจการสามารถขยายกิจการของตนเองรู้จักนำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้บางส่วน โดยทำกิจการด้วยเทคนิควิธีการที่ดีขึ้นเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งกว่าเดิม

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม ผู้กู้ในชุมชนได้นำเงินไปประกอบอาชีพสามารถพึ่งพาตนเองได้ และยังมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองระดับปานกลางและยังมีผลต่อชุมชนในท้องถิ่นคือ ไม่ต้องไปทำงานต่างถิ่น เพิ่มความอบอุ่นในครอบครัว ลดปัญหายาเสพติดและอาชญากรรม

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไข ระเบียบกองทุนหมู่บ้านคลองนาดี ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยควรจะต่ำกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ คือ ร้อยละ 10 บาทต่อปี

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารการจัดการกองทุน ได้แก่ ควรมีเจ้าหน้าที่ของรัฐจัดอบรมและอธิบายหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละตำแหน่งให้มีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติจริงได้

2.3 หน่วยงานของรัฐเข้ามาสนับสนุนในการฝึกอบรมการประกอบอาชีพเสริม ในหมู่บ้าน

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

2.4.1 ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของชาวบ้านในหมู่บ้านคลองนาดี หลังจากเกิดโครงการกองทุนหนึ่งล้านบาท

2.4.2 ศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีผลต่อการเกิดอาชีพใหม่ในหมู่บ้าน

2.4.3 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเกิดกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ จังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- _____. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- _____. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. สำนัก เลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2542. การประเมินโครงการ:แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์(บรรณธิการ). 2544. รวบรวมบทความทางการดำเนินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองแวงน้อย. 2544